

Nr. 6.

Tomul IV.

Sibiu.

31 Decembrie

1879.

ALBINA CARPAȚILOR

Apare la 15. și ultima fișă-cărei luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. s'e 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul W. Krafft în Sibiu, la colectorii, la oficiile postale și la toate librăriile.

Amor și ortografiă.

Novelă.

(Continuare.)

Iulia cânta adorabila arie din „Preciosa“ lui Weber:

Singură-s dar tot cu tine,	Orî ce-oiu dice, orî ce-oiu face
Că-cî l'al lunei resărit	Orî de merg, orî decă șed,
Dulce luce'n giur de mine	Și de sufer și de-mi place
Chipul t'eu cel prea iubit.	Tot de tine e'u visez.
Ca o stea ești tu departe	
Și ca ea sclipesci mereu,	
Eu te v'ed dar tot n'am parte	
Să te strîng la pieptul meu.	

Vocea ei dulce și p'etrunzătoare șcia da ariei at'ata eșpresiune tot-deodată melancolică și pasionată, încât părea ieșită din adâncul inimei sale. Cu deosebire în cele două versuri din urmă glasul ei căp'etă un ușor tremur, era duios ca lacrimile unui ochi' plin de dor, era un reproș și o protestare, un necaz și o durere sfășietore. Iancu se oprise în loc, era cu capul rădicat și cu ochii îndreptați asupra terasei iluminate, de unde resuna acel cântec făr-mecător. Două lacrimi amare curgeau lin pe fața lui contractată de durere, două mărgăritare scăpate fără voia din prinsorea lor. Ele erau cea mai viă dovadă despre măestria deosebită și adev'rul, cu care interpretase cântăreța frumoșă inspirațiune a compositorului.

La finea ariei vocea Iuliei se întrerupse de odată, degetele ei dară clavierului o lovitură nervoșă, care resună în sufletul lui Iancu, asemenea unui strigăt de alarmă. Instrumentul și vocea amuțiseră, ér tin'êrul poet observă pe terasă ore-care mișcare; se părea că Iuliei i se făcuse rău, ér cei de față. cercau să o liniștescă. Câtă durere simția s'ermanul tin'êr de a șci pe fata adorată într'o apropiere at'at de mare, și totuși el să nu p'otă a-i alerga în ajutor, să nu o p'otă a consola, să nu o p'otă a protege cu iubirea sa în contra unei lumi întregi. Atunci îi trecură prin minte cuvintele: Ca o stea ești tu departe . . . și el recunoscu adev'rul situațiunii.

Da, ea era apr'ope și totuși departe. Poetul avu în aceste momente o ideeă aspră despre supliciu' lui Tantalus.

Într'aceea, după mișcările ce se vedeau pe terasă, Parafescu se pregătia de plecare. Se vedea dară, că indispozițiunea adev'rată s'eu prefăcută a Iuliei nu trecuse cu totul, și viitorul ei logodnic simția că e cuviincios să-și lase logodnica până a două și în grigea părinților. Iancu își strînsese inima cu am'endou' mâinile, că-cî cât de cur'end Iulia era să vină, și fericirea îi găsia mai slab, decât nenorocirea. El auđi ușile deschid'endu-se și închid'endu-se, auđi pașii lui Aurel pe trepti și în curtea pardosită, încă un minut și se va deschide p'orta principală pentru a lăsa să trecă pe fericitul s'eu rival. Apoi liniște va fi . . . porțița grădinii se va deschide încet și . . . Ea va apărea.

Să fi fost ore iluziune! Porțița se înv'erti fără șgomot în țit'inele unse cu îngrijire, și în grădină întră . . . Parafescu. Iancu se afla at'at de apr'ope de el, încât n'avu timp să se ascundă, deși prima sa mișcare fusese în sensul acesta.

Advocatul se apropiă cu liniște de poet și-i d'ise cu o voce ap'esată, pe care cercă să o facă cât se p'ote de lină:

— „Domnule, ași putea să te i'eu drept un hoț, care p'etrunde în curți străine, și să te dau în mâna argaților, dar șci' ce te aduce aci și nu voi' să se facă scandal în ajunul logodnei mele. Te provoc dar în interesul d-tale să te lași de o ideeă nebună și să nu mai cerci a face nefericirea unei nobile fete.“

— „Într'adev'êr, domnule,“ îi întrerupse Iancu, care după un moment de surprindere se liniștise, „decă ai fi at'at de atot-șciutor, ar trebui să recunoști, că d-ta cerci a face nefericirea unei nobile fete, și te-ai abate dela un proect, care nu p'ote atrage, decât blăstem asupra capului d-tale.“

— „V'ed cu neplăcere, domnule, că nu vrei să ascuți

de un cuvânt sincer; dar aș vrea să știu, cu ce ai putea d-ta susține o femeie, chiar când ai căpeta-o dela părinții ei?”

— „Neplăcerea mea e încă mai mare, domnul meu, când te ved amestecându-te în afaceri care nu te privesc. Cu toate acestea aș vrea și eu să știu, cum vei face fericirea unei fete, care te urgisește!”

— „Acum am vorbit destul,” țise Aurel cu o voce mai tare, „am cercat să te conving cu binele; de vreme ce nu vrei să înțelegi, află că voi întrebuița mijloce extreme: unul din noi trebuie să fiă sacrificat.”

— „Îmi place cel puțin, că ești rezolut. Eu încă n'am altă dorință, decât să te ved delăturat. Dar te-aș ruga să-ți moderezi vocea pentru a nu provoca scandalul, de care vorbeai...”

— „Și de care ți-e cam frică, după cum ved. Ei bine, nu ne rămâne, decât să cercăm norocul armelor.”

— „Acesta e un cuvânt înțelept, domnul meu,” țise Iancu convins, „și-mi place a constata că cel puțin în punctul acesta simțământul de onoare nu-ți este străin.”

— „Observarea d-tale este o nouă insultă, și ard de dorință să o spal în sângele d-tale.”

— „Nu, domnule, nu trebuie nici vătărare de sânge, nici sgomot. Óre scandalul n'ar fi tot așa de mare, când s'ar auzi în orașelul acesta că cutare și cutare s'au bătut pentru d-ra Iulia?”

— „Ai dreptate, domnule, trebuie să ne ferim cu oricel preț de a aduce în joc numele logodnicei mele. Și cu toate acestea nu ved alt mijloc, decât mórtea unuia dintre noi, pentru a lăsa celuilalt calea liberă.”

— „Ar fi încă mijlocul, de a trage la sorți, care să rămână și care să se depărteze, dar acesta mi se pare atât de laș, încât eu cel puțin nu-l adoptez.”

— „Și eu tot atât de puțin. Dar, ce idei! ne rămâne duelul american.”

— „Adevărat, nimic mai simplu. Vom trage la sorți și cel care va pierde se va sinucide. În modul acesta se scapă aparințele.”

— „Ideia este bună și ușoră de executat. N'avem lipsă nici de martori, nici de arme. Cel care va avea nenorocire, va muri de mórtea, pe care și-o va alege singur. Nimeni nu va ști motivele rezoluțiunii sale și situațiunea se va limpezi.”

— „Este de interes însă, ca lumea să nu vadă, că am fi în vrajbă, pentru ca să nu pótă presupune nimic.”

— „Atunci vom arangea lucrurile în modul următor. Astă seară vom merge de odată la „Împăratul Romanilor,” unde vom găsi mai totă societatea română adunată. Aci ne vom așeza la masă cu ceilalți, vom cere câte un pahar de bere și cel care va fi mai întâiu invitat de societate să-și golască paharul, va fi destinat să móră. Suntem amândouă cunoscuți de o potrivă, așadar hotărîrea va fi numai un joc al sorții.”

— „Mă invoesc, domnule, la toate condițiunile puse de d-ta, dar chiar în momentul acesta nu pot să ți le implinesc, va fi timp mâne seară,” observă Iancu aducându-și aminte de întelnirea sa cu Iulia.

Aurel înțelese cauza acestei șovăiri, dar scopul său era să oprască cu oricel preț pe cei două amanți de a se întelni.

— „Nu știu, domnul meu,” țise el, „la ce să atribuesc această șovăire; mă faci să presupun o lipsă de

curagiu. De altcum acesta nu mă genază de loc. Decă nu vrei altfel, mă silești să pășesc chiar aci la mijloce violente.”

— „Cuvintele d-tale nu sunt chiămate a mă intimida, domnule,” observă Zefirescu, care se vedea constrins a renunța la fericirea, ce nutrise cu atâta ardore, „dar sunt gata a te însoți, pentru a evita să atingi cât de puțin bunul nume al d-șorei Iulia.”

— „Să mergem,” încheiă Parafescu și porni înainte.

— „Să mergem!”

Cei două bărbați ieșiră din grădină păstrând cea mai adâncă tăcere. Între ei era să se sêvêrșescă o dramă teribilă, de aceea știindu-se neobservați, fiă-care își trăgea socotela cu conștiința sa. Când se închisese portița după ei, lumina se stinsese în casa lui Renténu și terasa se afla în întunec. Ómenii casei se retrăseseră în camerile lor.

Numai oada de dormit a Iuliei era iluminată. Tinera fată ședea într'un fotel cu privirea tristă și cu capul rezimat pe mână. Tot aci se afla și dómna Renténu, ședând în apropierea ei. Se vedea că biéta dómna combate efectele somnului pentru a veghea asupra fiicei sale, pe care o credea bolnavă.

— „Cum te mai simți, dragă Iulio?” întrebă ea.

— „Cu mult mai bine, mamă dragă,” răspuse acesta. „Du-te, dragă, de te culcă, nu-ți strica obiceiul pentru mine. Eu voi ieși cu „lelea” puțin în grădină, și la aerul proșpêt al serii sănătatea și liniștea îmi vor reveni.”

— „Așa de târziu în grădină? A înoptat de tot. Nu ți-e frică?”

— „De ce să-mi fiă frică? Nóptea e destul de luminosă, și-apoi lelea va fi cu mine.”

— „Puternic sprigin!”

— „Nu te teme de nimic, mamă dragă. De multe ori e de ajuns să fiă un copil cu noi pentru a ne inspira curagiu.”

— „Fă cum vrei, draga mea; dar îngrijește de tine. Iea-ți un șal pe umăr! Nópte bună, Iulio,” și d-na Renténu își sărută fata pe frunte.

Când rămase singură, Iulia deschise ferestra și respiră deliciosul aer al serii. Se părea că puterea de viață și activitatea îi revin în măsura, în care aerul curat pêtrundea în plumânile sale. O ușoră adiere fluștura o mică buclă de pěr resfirată pe fruntea ei. Ochiul Iuliei se pierdu în umbrele nopții, se cufundă în misterele ei, cercă a strêbate desigurile grădinei, care se putea vedea din camera ei. Dar nici un sgomot nu atrase atențiunea ei, nici un lucru extraordinar nu ajunsese la ochiul său.

— „Vino, lele, să mergem în grădină,” țise ea către bêtрана servitoare, care chiar sfêrșise ultimele pregătiri pentru culcare.

— „Să mergem, coconiță dragă,” repetă bêtрана luând un șal, pe care-l aședă pe umerii Iuliei.

Apoi amândouă coborâră scările în tăcere, deschiseră portița grădinei și pêtrunseră în locul, care cu câte-va minute mai înainte fusese martorul unei scene violente.

Căutătura Iuliei retăcia în toate direcțiunile, fără a găsi ce căuta. Tinera fată înaintă în tăcere pe alea presărată cu nisip, lăsă pavilionul în stânga sa, strebătu păduricea de brađi, și ajunsese până în fundul grădinei. Portița de aci era închisă, dar nu încuétă. Nicăiri însă nu se vedea urma lui Iancu.

— „Ce s'a putut întâmpla?“ cugetă ea în sine, întorcându-se pe urmele sale. „De ce n'a venit?“

Apoi se adresă către lelea Dochia.

— „Spune-mi încă odată, lele: ce-a ăș astăđi d-nul Zefirescu?“

— „Era plin de bucuriă nebună, nu se putea stăpâni nici o clipă. Deși i-am spus c'am pierdut bilețelul, dănsul ășea că înțelege totul din cuvintele mele, și că e cel mai fericit om din lume.“

— „Ciudat lucru!“ cugetă Iulia. „Trebuie că i s'a întâmplat ceva, de n'a venit. Dumneșeule, dumneșeule, de ce n'ai îndurare de noi!“

Înzadar străbătu ea grădina în toate direcțiunile așteptând și sperând încă, Iancu nu se arăta și nu se putea arăta.

În fine Iulia descuragăta, cu ochii lacrimați, urcă ărași scările și se închise în odăea sa de dormit.

— „Lasă-mă, lele Dochio,“ ășea ea.

Bătrâna ieși.

Tinera fată rămase în prada cugetărilor celor mai durerose. Presimțiri negre îi agitaș sufletul și-i răpiau somnul. Înzadar căută ea repaos în albul seș așternut, somnul nu închise pleoapele sale obosite. Visurile veniră, dar visuri aveau, care o torturau mai rău, decât suferințele fizice.

— „Măne logodnică!“ suspină ea. „Nu, nu, acăsta nu se pôte! Ar trebui să fiu părăsita de totă lumea și de dumneșeu, pentru a suferi acest martiriu. Ah! de ce n'a venit el! Pôte amândouă am fi găsit vre un mijloc de a combate răul. Ce să se fi întâmplat, dumneșeule!“

Astfel erau cugetările, care se învârtiau în capul ei înfierbântat. Apoi trecură pe dinaintea sufletului ei ca într'o laternă magică toate scenele de când cunoscuse pe Iancu până în ăia de astăđi. Ea-și aduse aminte de toate începuturile timide, care cu încetul se prefăcură într'un simțământ de o putere covârșitoare. Oh! ce planuri de un viitor fericit își croise ea. Și aceste planuri i se păreau atunci atât de ușore de împlinit. Cum ar fi creșut, că două inimă iubitoare pot vre-odată să fiă despărțite! Și acum toate proiectele se ădarimaseră, ca un castel de cărți, pe care-l construșea adesea mâna copilului. Totul fusese vis, ăr acum realitatea crudă apărea!

Și Iulia, gândind astfel ajunsese într'o stare mijlociă între somn și aveau. Precum se întâmplă în acăsta stare chiar ómenilor celor mai tari, lacrimi curgeau din ochii ei și oftări îi tresăltau pteptul. Apoi obosită, sfărmată trupeșe și sufleteșe, ea adormi suspinând, ca copilul plângând, pe care-l adórme mama la sinul seș.

VII.

Mai în toate orașele Transilvaniei se află câte un cuib, unde se adună inteligența română. Lucrul ciudat este, că firma „Împăratul Romanilor“ vine înainte atât de des, încât se pôte admite că este caracteristică. Să fiă acăsta un rest de adorare pentru marele împărat, care a călcat odată frumosul pământ al Transilvaniei, seș este o imitațiune a orașelor mari din Austria, nu șcim. Decă am ales acăsta firmă, am făcut-o fiind-că ea este cea mai usitată. În orașul nostru așadară, pentru moment „Împăratul Romanilor“ era centrul de concentrațiune al inteligenței, și în deosebă al tinerimeă române. Tineri advocați, doctori în drept, medici, funcționari, profesori, neguțatori de școla

nouă, veniau aci la un păhar de bere, nu atât pentru a-și stempăra o sete, pe care nu o simțiau, cât pentru a petrece câte-va momente vesele. Și într'adevăr rar se întâmpla, ca un obiect de conversațiune serios să atragă toate acele suflete june, lacóme încă de veselie. Chiar ómenii mai în vârstă, cari intrau în cercul lor, cu voiă fără voiă trebuiau să-și „sacrifice perul cărunt pe altarul veseliei.“

E lucru fórte natural, ca în orașul nostru, precum în toate orașele din provinciă, întâmplările ăile să-și afle raportori zeloși. Nu se gășia o mică noutate, fiă cât de neînsemnată, de care să nu profite cine-va pentru a înveseli cercul întreg. Când se ivia însă un mic scandal, cât de mic măcar, atunci cel mai bine informat îl descoperia cu o plăcere nespasă. Domnia așadară ceea ce germănul a însemnat atât de caracteristic cu terminul de „Tratsch“. Este rușine ca între bărbați să-și gășescă loc o slăbiciune, pe care secul „tare“ o atribue femeilor, dar . . . e atât de ușor și de practic a ride pe conta altuia. La mulți „traciul“ este o mască pentru a-și acoperi goliciunea spirituală, la alții cu óre-care spirit, el este un nou aliment, pentru a înălța veselia generală; în sfârșit, ca să imităm o frasă bine cunoscută despre un mare stat, „decă traciul n'ar exista în orașele de provinciă, el ar trebui inventat.“

Într'adevăr despre ce să vorbescă o societate, care se întruneșce des? Să fiă spiritul membrilor ei cât de bogat în cunoștințe felurite, tot va sosi un moment de oboselă, când conversațiunea va lăngeđi. În astfel de momente societatea respectivă se acăta de cel mai mic lucru, precum cel ce e să se 'nece se apucă de un paiu. Ceea ce întâia dată este un mijloc de scăpare, devine cu încetul un obicei, care se înrădăcină și nu mai pôte fi stérpit.

De altcum numai ómenilor străordinari, cari se înălța de-asupra vulgarului și strălucesc de o lumină rară, le este dat a găsi în cămara de provisiuni a spiritului lor un aliment neseecat. Acești ómeni rari nu vor avea lipsă nici chiar de societate, că-că n'au trebuință să împrumute dela alții, ceea ce dănsii posed cu imbelșugare. Ei sunt ca ómenii tare bogați; magazinele lor sunt încărcate cu produsele cele mai felurite, punga lor plină; așadar ei n'au nevoie să ceră dela alții nici produse nici bani.

Ómenii rari vor fugi chiar de societate, care pôte le întrerupe numai cursul ideilor lor. Ei vor căuta singurătatea, unde se vor închide de ochii lumei și vor trăi din provisiunile spirituale, ce și le-au adunat în decursul timpurilor.

Dar generalitatea ómenilor alérgă la societate, cercă să gășescă mai mulți, căroră să le comunice ideile sale, pentru a găsi la ei aprobare și încuragere, seș pôte îndrumare la o altă cale mai bună. Ei sunt ca copiii, cari nu cutéză să ămble singuri, ci se spriginesc tot pe alții. Și acăsta este un noroc, pentru că stând lucrurile altfel, viața socială ar deveni un mit. Ómenii au lipsă unii de alții pe toate tărémurile, este bine să-și întrunescă dar puterile, pentru a ajunge la scopul, pentru care sunt destinați. De ce să blameze cine-va societatea pentru micile defecte pe care le are? Perfecțiunea este o plantă, care nu creșce pe sërmanul nostru planet.

De astă dată societatea era completă. Chiar doctorul Salitrénu, care ar fi putut fi clasat între ómenii rari amintiți mai sus, nu desprețuise a se aședa la o masă,

unde o tinerime veselă își începuse conversațiunea sa ușoară. Ce e drept Salitrénu juca de astă-dată un rol mai mult pasiv decât activ. Spiritul său recunoscut de totă lumea își căpătase un fel de patentă. În rarele sale întruniri cu societatea din orașul nostru dase atâtea probe despre superioritatea sa morală. De aceea toți aveau orecare respect de el. De astă-dată Salitrénu părea foarte distras, dânsul se părea cufundat în cugetări, care-î absorbiau totă puterea sa sufletescă. Nimeni nu-și explica motivele acestei distrațiuni, trebuia ca un lucru important să se fi întâmplat. Numai câte-odată o observațiune sarcastică întrerupea pe cei ce istorisiau vre o întâmplare a zilei, și producea ilaritate generală. De ce Salitrénu nu rămăsese acasă, decât sufletul său era atât de turburat? De sigur el nu venise aci, ca să-și petrecă, deore-ce se părea că nici nu ascultă ceea ce se spunea în giurul său. Trebuie că un motiv particular îl făcuse să-și părăsescă odaea sa de lucru.

Ōmenii, cari au ajuns la o vârstă destul de înaintată, fără a se căsători, sunt espuși la două casuri, întru cât privește afecțiunile lor. Său își concentrează totă puterea de iubire a inimii asupra lor însuși, adică devin ōmenii cei mai egoiști, său găsesc o ființă pe care o adoptează ca obiectul afecțiunilor lor. Doctorul Salitrénu, după ce fusese înșelat de o femeie adorată, renegat de un amic, în care avea credință, luase calea de mijloc, se aruncase cu totă puterea sa intelectuală în brațele științei. El se hotărîse să nu trăescă decât pentru această dină, a căreia atracțiuni puternice le cunoșcem numai după ce ea ne-a răpit ori-ce bucurie lumescă, ne-a secat mēduva vieții și ne-a prefăcut în niște mumii atrăgēndu-ne încet cătră mormēt. Știința este o amantă teribilă, care ne obosește sufletul, őr corpul îl dărăpăneză; ea e capricioasă, cochetă ca și o femeie frumoasă; ne dă acelși încântări, când ne permite să întvedem unul din misterii ei, și ne descuragēază tot așa, când se ascunde în recelă nestrăbătută. Cu toate acestea Salitrénu o adoptase, pentru că mărimea sa de suflet nu-î permitea să devină egoist. El făcea știință din amor cătră știință, őr nu pentru a-și îmbunătăți starea sa materială. E adevērat, că această procedură îi vindecase în cât-va inima rănită de mōrte, întru cât uitarea durerii este vindecare. Dar îndată-ce spiritul său obosit îl silia să părăsescă pentru un moment cărțile și aparatele sale științifice,

durerea renășcea în inima lui și tăia brazde adânci și amare în acel pământ nobil. Veni un moment, în care obosela spirituală se făcu tot mai mare, őr durerea repețindu-se în intervale tot mai dese, căpētă o intensitate considerabilă.

Salitrénu avea necesitate de a iubi ceva material. El nu-și cunoscuse la început compleksiunea simpatică a organismului său, de aceea creșuse că va fi de ajuns să sugrume îmboldurile inimii pentru a le ucide. Dar asemenea hidrei lui Hercule, puterea lui de iubire avea mai multe capete; și când Salitrénu, tăind un cap, credea că a ucis monstrul, acesta îl înțepa cu un nou cap. Cum să facă? Se vedea redus a rămânea chinuit tot restul vieții sale, decât nu va găsi un mijloc de scăpare. Dar cum? Să iubescă o femeie? Singură această idee îl făcea să se cutremure, că-ți fi amintia pe aceea, care l'a înșelat. Și-apoi trecuse peste vârsta, la care o femeie pōte răspunde la amorul unui bărbat. Să-și caute un amic? Amiciția nu mai avea preț pentru el.

Lui Salitrénu îi trebuia un fiu. Da, un fiiu, pe care să-l iubescă cu totă îmbelșugarea de simțeminte a marelui său suflet și să-l acopere cu bine-facerile frumoșei sale averi. Această idee îi surtdea. Un fiu nu putea să-l înșele, nu putea să-l trădeze — cel puțin așa credea Salitrénu. — Hotărîrea lui era luată. — Ajungēnd la acest punct, el căută în giurul său, și privirea i se opri asupra lui Zefirescu. Țta, ce căuta: un suflet generos și tinēr, o putere de viață îmbelșugată, o bogăția de simțeminte rară, o atracțiune magică a sângelui june; în sfērșit Iancu într'uniă toate calitățile necesare pentru a împlea golul în inima lui Salitrénu, pentru a-l reintineri și a-î da speranța unei fericiri blānde în viitor.

Urmărind realizarea acestui vis cu lăcomia, pe care o simte omul setos, când întvede în depărtare un isvor cristalin, el alergă îndată la tinērul poet să se încăldescă la rațele tinereții lui. Nu știa încă, cum va procede, că-ți Iancu avea părinții în viață. Aceștia, ce e drept, nu prea erau avuți, deși Salitrénu dîsesse în salonul lui Rentēnu, că părinții Iancului îngrijiseră de bună-starea fiului lor. Acea bună-stare dispăruse de mult, și bătrânii așteptau acum sprigin dela copilul lor. Trebuia făcută o transacțiune, la care doctorul încă nu se gândia, dar cam de odată puțin îi pasă. Tot ce doria era să câștige iubirea și încrederea Iancului.

(Va urma.)

Feciōra.

Vēduta-ți vre odată prin selba d'aurită
De focul primăverii — o flōre coperită
De frunze — sub al cărui desig misterios
D'abia pōte pētrunde zefirul voluptos?
Ea nu pōrtă culōrea mārētă, purpurie,
Cu care se gātește divina bucurie,
Nici verdele speranți, nici fața d'aurită
Ce fālăe și cade p'o frunte fericită.
Când vēntul mișcă őrba și frunzele sfioșe,
Când fluturii se 'ngāna cu șōpte voluptōse
S'ascunde — frumșețea acestor răpitori,
Fiind nenorocire și mōrte pentru flori.
Dar când privighitōrea, pe ramura tăcută,
Supt care dulcea flōre trāește nevēdută,
Și-amestecă durerea cu trista melodie,
Ce 'n nōpte lacrimēză — la palida făclie,
S'aprinde, și 'n tăcere plăcutul său miros,
Espiră și se 'nalță suav misterios,
Albastra sa rochiță, de rōuă parfumată,

E pură ca o nōpte de stele semēnată,
În forma unei inimii tăcute, gânditōre
Modesta sa foiță se naște și rēsare,
Țr vieța sa plutește ș'apune 'ntr'o gândire
D'amor, de inocență, de tainică jertfire.
Astfel e și feciōra. —

De trei ori fericită,
Aceea, peste care suflarea vestejită,
Ce stinge, său preface în flacări de ruină,
Scāntee, ce 'ncāldește natura sa divină,
Nu și-a vērsat veninul corupt și necurat.
Amorul se revoltă și fuge spāimāntat
Din brațele femeiei de patimi amejită;
Că-ct dulcea lui lumină, fiind însuflețită
D'o flacără cerescă, în lunga-î suferință
Suprema voluptate e tainica dorință
D'a prinde fericirea și nōpte așteptată
Pe buza frumuseții cu inima curată.

N. Nicolēnu.

Studii asupra teatrelor

de Frédéric Damé.

Teatrul în China.

(Fine.)

Drama Pi-pa-ki de poetul Kao-tong-kia, care trăia în secolul XV-lea din era noastră, se ține de categoria a patra. Editorul chinez ține în precuvențarea ce precede drama: „Îndată ce se deschide un târg unde-va, în cel mai mic sat, decât sosesce o trupă de comediani, care anunță Pi-pa-ki, toți se grăbesc a veni să audă piesa cea vestită. Ți când artiștii încep a recita scenele fometei și despărțirii, scena atât de patetică și mișcătoare, în care Tai-Yong imploră mila Fiului Cerului, apoi aceea în care Ciao-U-Niang își vinde părul ca să cumpere un sicriu, și adună pământ pentru a rădica un mormânt, atunci

Un vecin, Ciang, trece și recunoșce pe U-Niang. O roagă să se întorcă acasă; ea va găsi acolo suma ce-i trebuie pentru înmormântare. U-Niang, plină de recunoștință, mulțamește acestui om milos și-i dă părul său tăiat: „il voi păstra, ține Ciang, ca amintirea frumoșei tale fapte de pietate fiescă.“

După ce și-a îngropat părinții, U-Niang pleacă pe jos la Peking, ca să caute pe bărbatul ei, despre care n'are nici o știre. Ea cerșește pe drum și caută să-și câștige favoarea țăranilor Țicând din cobză. Scopul ei e de a face să se serbeze un serviciu divin în templul capitalei pentru sufletul socrului său și al sócrei sale. Ea

Teatru în China: O reprezentațiune teatrală.

printre spectatori nu e nici unul, care să n'aibă obraji roșii și urechile arđetóre. Lacrimi curg din ochii tutolor; nu se aud decât suspine, gemete, plânsori, strigăte, și acesta durează până la finea reprezentațiunii.“

Drama poetului Kao-tong-kia merită, în adevăr, tóte laudele editorului său. Personagiul tinerei U-Niang este modelul cel mai perfect al soției virtuóse și modeste, al ficei devotate cultului părinților. Redusă la cea mai mare sërăciă în timpul plecării bărbatului ei, ea își taiă părul și-l vinde ca să pótă plăti înmormântarea socrului său. Sfërșită de post, abia putënd să âmble, ea alérgă pe drum strigând: „Për der vânđare! Să nu vë tocniți cu mine. N'am nici pungă nici ladă, și părinții mei au murit.“

Dar înzadar strigă, nici un cumpărător nu se presintă; picioarele ei se îmflă, ea cade jos plângënd: „Vai! ține sërmana femeii, decât în loc de un cadavru vor fi două, cine le va îngropa?“

se face călugăriță a ȡelui Fô și slugă, după ce a dobândit siguranța că nimeni în Peking nu cunoșce pe bărbatului său, Tai-Youg. Însé cerul resplăteșce în fine nenorocirile sale și o face să-și regăsescă bărbatul, care și-a depus esamenele la palatul împărătesc și e acum mandarin.

Robul bogaților ce păstrează¹⁾ se ține de categoria a șeslea. Acest sgârcit, întâiú fôrte sërăc, a găsit o comóră și a devenit omul cel mai bogat din oraș; dar viciul lui a crescut cu averea. Fericirea sa nu e turburată decât de un singur lucru: n'are copii. El cumpără copilul unui om sërăc, și ca să nu-l plătescă, pretinde că copilul i s'a dat sub condițiunea de a fi hrănit. Sgârce-
nia sa creșce cu bêtrâneța. Într'o ții, voind să mânânce

¹⁾ Analisa se găsesc într'o notă a traducerii comediei lui Plaut Aulularia (sgârcitul) de d-nul Namteh. Piesa chineză a fost tradusă în limba franceză de d-nul St. Julien, și n'a fost tipărită.

o rață friptă, el se duce la un frigător, alege o rață bine friptă, o iea în mână și începe să o tocmescă. Când mâinile i se împluseră de grăsimea raței, el se întorce acasă și poruncește un pilaf fără unt. La fiă-care linguriță își linge degetele; la a patra linguriță, e cuprins de somn și adorme. În timpul somnului său, un câne vine și-i linge mâinile. Când se deșteptă, bătrânul se supără așa de tare de nenorocirea ce i s'a întâmplat încât se bolnăvește. Vădându-se aproape de morțe, sgârcitul chiamă la sine pe fiul său și-l întreabă în ce sicriu îl va pune. „De voiți avea nenorocirea să perd pe tatăl meu, răspunde tinărul, îi voiți cumpăra cel mai frumos sicriu de brad ce voiți găsi.“ Bătrânul se supără; pentru ce atâta risipă; el voiește se fiă pus într'o albiă vechiă, care sta neîntrebuințată în curte. Decă albiă va fi prea scurtă, lesne i se pôte tăia trupul în două; dar sgârcitul recomandă fiului său de a nu întrebuința pentru această operațiune toporul cel nou care s'ar putea toci.

Precum se vede, teatrul chinez cuprinde tôte genurile. Voiți reproduce, terminând, câte-va lămuriri complementare ce le gălesc în Istoria d-lui A. Royer:

„Poesia descriptivă n'are în piesele chineze însemnătatea, ce o are în piesele indiene. Chinezul, mai pozitiv, se concentrează în acțiunea, ce tratéză, și rezervă pentru romanș și poemă metaforele strălucitoare.

„Musica jócă un rol mare în teatrul Chinei. La ministerul riturilor, în Peking, esistă o direcțiune a musicei, că-cî la Chinezî, ca și la Grecî, musica face parte integrantă din legile religioase și civile. În învățământ se împreună acest studiu cu al istoriei naționale și al cosmogoniei. Cărțile vechi ficséză la trei-deci de ani vârsta când trebuie să se începă educațiunea musicală. Mandarinii de musică sunt superiori mandarinilor de matematică și aũ colegiul lor chiar în palatul împăratului.

„Declamațiunea teatrală a Chinezilor constă într'o melopeă monotonă, în care vocea se urcă și cade pe rând pentru a exprima diferitele pasiuni; ea e susținută de o orchestră compusă în mare parte din instrumente de vânt, pe lângă care se adaugă tobe și tam-tamuri.

„Danșul era foarte cultivat și onorat în China în timpurile vechi, când fiii împăraților danșau la sunetele Kinului și ale tobei. Dar acum și-a pierdut prestigiul și a luat un caracter de voluptate, care l'a făcut să cadă din rangul înalt ce ocupa. Cu tôte acestea, palatul împărătesc întreține încă trupe de dănțuitori, care figuréză în ceremonii și jócă balet și pantomime în apartamentele interne.

„Danșurile la Chinezî, ca și la Indiani, constau mai mult în mișcări ale corpului decât în săriturile, pe care Europa modernă le-a adoptat ca basă principală a artei jocului.“

Nepotul ca unchiu.

comediă în trei acte, tradusă după Schiller de **Petra-Petrescu.**

(Fine.)

D-na de Dorsigny. Bună séra, iubite nepóte!

Dorsigny. Ce primire rece?

D-na de Dorsigny. Mě bucur din inimă, că te vėd.
Dar bărbatul meu...

Dorsigny. I s'a întâmplat ceva unchiului?

D-na de Mirville. Unchiul s'a rentors astă sérá dintr'o lungă călătoriă, și în momentul acesta dispăre, fără să șcim, unde s'a dus?

Dorsigny. Curios lucru!

Champagne. E de mirat.

D-na de Dorsigny. Étă Champagne! El ne póte scóte din vis.

Champagne. Eũ, cocónă?

D-na de Mirville. Da, tu. Numai cu tine a vorbit unchiul, când a plecat.

Champagne. Este adevérat, a vorbit numai cu mine.

Dorsigny. Eĩ bine, spune-ne, de ce a plecat așa pe ne-așteptate?

Champagne. De ce? A trebuit să plece. Căpătase ordin dela guvern.

D-na de Dorsigny. Ce?

Champagne. Are o misiune secretă, importantă, care recere graba cea mai mare, ... la care se cere un om ... dar un om ... Nu mai đic nimic! Dar, te poți măguli, cocónă, că sórtea a căđut pe domnul.

D-na de Mirville. Fără 'ndoelă. Astfel de distincțiune onoreză familia întrégă.

Champagne. Măria-ta înțelegi că n'a putut să se n-tărđiă mult cu rémasuri bune. Champagne, imi đise el, plec în afaceri importante de stat la .. la Petersburg. Statul

ordonă, trebuie să mă supun ... la întâia stațiune de poștă voiți scrie nevestei mele ... de altcum, cât privește căsătoria nepotului cu fiica mea ... șcie dēnsa prea bine, că sunt pe deplin învoit.

Dorsigny. Ce aud! Scumpul meu unchiu!

Champagne. Da, stăpâne, s'a 'nvoit! Daũ putere nețěrmurită soției mele, đise dēnsul, să împlinescă tóte, și sper, că la 'ntórcere, voiți regăsi în fiica mea o femeia fericită.

D-na de Dorsigny. Așadară a plecat singur?

Champagne. Singur? Ba nu. Mai avea cu sine un domn, care semēna a ceva foarte nobil .....

D-na de Dorsigny. Nu mă pot obicĩnui de loc cu tóte acestea.

D-na de Mirville. Noi cunóșcem dorința lui. Să stăruim, ca la rentórcere să-ĩ afe ca bărbat și nevestă.

Sofia. Despre învoirea dēnsului nu încape nici o 'ndoelă, din parte-mi nu stau de loc pe gânduri, să mă cunun cu vėrul la moment.

D-na de Dorsigny. Dar eũ stau pe gânduri ... și vrėu să aștept prima lui epistolă.

Champagne (la o parte.) Apoi, departe am ajuns trãmĩtēnd pe unchiul la Petersburg.

Dorsigny. Dar, scumpă mătușă!

Scena 7.

Cei dinainte. Notarul.

Notarul (pășește între Dorsigny și mătușă-sa.) Mě recomēnd grației întregēi înalte societăți.

D-na de Dorsigny. Étă, d-nul Gaspar, notarul nostru!

Notarul. La ordinul d-vóstră, dómna mea. Domnul consórtele d-vóstră a bine-voit a mă cerceta acasă.

D-na de Dorsigny. Cum? Înainte de plecare, bărbatul meu a fost la d-ta?

Notarul. Înainte de plecare! Ce aud? Vedeți numai, vedeți! De aceea s'a grăbit așa de tare și nici n'a voit să mă aștepte acasă. Biletul acesta mi l'a lăsat d-sa ... poftiți a-l ceti (predă biletul d-nei de Dorsigny.)

Champagne (încet către Dorsigny.) Acesta e notarul comandat de unchiul d-tale.

Dorsigny. Da, pentru căsătoria lui Lormeuil.

Champagne (încet) De l'am putea folosi pentru căsătoria d-tale?

Dorsigny. Tăcere! S'auđim, ce scrie!

D-na de Dorsigny (ceteșce.) „Fi așa de bun, d-nul meu, și te osteneșce încă astă seră până la mine; să aduci și contractul de căsătorie, ce-ai făcut pentru fiica mea. Am motivele mele, să doresc a încheia căsătoria încă în noptea acésta — Dorsigny.“

Champagne. Ecă dar negru pe alb. Acum dóră nu va măi sta la îndoelă cocóna despre învoirea d-lui unchiu.

Sofia. Prin urmare este de prisos să-ți măi scrie tata, mamă dragă, fiind că a scris domnului acestuia.

D-na de Dorsigny. Ce cugeți despre lucrul acesta, domnule Gaspar?

Notarul. Ei, eú cuget că epistola asta e destul de clară.

D-na de Dorsigny. În numele Domnului, copii mei! Fiți fericiți! Dați-vé mânilé, deóre-ce însuși bărbatul meu trámite notarul aici.

Dorsigny. Iute, Champagne! O masă, pénă și negrelă; să subscriem îndată.

Scena 8.

Colonelul Dorsigny, Valcour, Cei dinainte.

D-na de Mirville. Dumneđeule, unchiul!

Sofia. Tatăl meu!

Champagne. Dracu l'aduce înderét.

Dorsigny. De sigur, dracul. Acest Valcour e geniul meu cel réu.

D-na de Dorsigny. Ce véd! Bărbatul meu!

Valcour (presentând pe Dorsigny bătránul.) Cât de fericit mă simt de a aduce un nepot iubit în sfnul familiei sale. (Observând pe Dorsigny tinérul.) Cum dracu, tu ești aici (adresându-se către bătránul.) Și cine ești d-ta, domnul meu?

Colonelul. Unchiul sėu, domnul meu ...

Dorsigny. Dar, esplică-mi Valcour ..

Valcour. Esplică-mi tu mie. Eú aflu, că s'a dat ordin de a te trámite înderét la garnisóna ta! După trudă nespūsă imi succede revocarea lui .. Mė arunc în șea, ajung încă la timp trăsura de poștă, unde credeam că te voiú afla și într'adevăr aflu ...

Colonelul. Pe servul d-tale înjurând asupra unui surugiú blăstemat, caruia îi dădusem bani să mène încet și care, cu tóte acestea, mă ducea ca vėntósele.

Valcour. Domnul unchiul tėu nu află cu cale să mă scótă din rėtăcirea mea; căruța de poștă se întórce înderét la Paris, și acum étă-mė .. Sper, Dorsigny, că nu te poți plánge de zelul meu.

Dorsigny. Íți sunt fórte îndatorat, amice, pentru marele serviciú, ce mi-ai făcut! Numai imi pare réu de truda nemărginită ce ți-ai dat.

Colonelul. D-le de Valcour! Neptul meu póte nu recunóșce marea d-tale bunėtate după cum se cuvine; dar pentru aceea contéză pe recunóșcința mea.

D-na de Dorsigny. Așadară nu erai pe cale către Rusia?

Colonelul. Ce naiba să fac în Rusia?

D-na de Dorsigny. Ei, pentru misiunea importantă, cu care te-a însărcinat ministerul, după cum a spus lui Champagne.

Colonelul. Așadară tot Champagne m'a înaintat și la acest post înalt. Íi sunt fórte recunoscėtor că are așa frumoșe intențiuni față de mine! — D-le Gaspar, vei fi aflat acasă biletul meu; mī-ar plăcea tare, decă contractul acela s'ar putea subscrie încă în noptea acésta.

Notarul. Nimic măi ușor, domnul meu. Era p'aci să 'ncheiám afacerea acésta chiar și în absența d-tale.

Colonelul. Fórte bine! Câte-odată se mărită cine-va și fără tatăl, dar fără mire încă n'am audít nici odată.

D-na de Dorsigny. Aci e mirele! iubitul nostru nepot!

Dorsigny. Da, prea bunul meu unchiú, eú sunt.

Colonelul. Nepotul nostru este un june fórte frumúșel, dar fiica mea nu o va căpėta.

D-na de Dorsigny. Și cine altul să o capete?

Colonelul. Cine, întrebí? La naiba! D-nul de Lormeuil o va căpėta.

D-na de Dorsigny. Așa dară n'a murit domnul de Lormeuil?

Colonelul. Nu, dómná! El trăeșce, e aici, uită-te înderét, el vine.

D-na de Dorsigny. Și cine e d-nul, care-l însoteșce?

Colonelul. Este camerarul, pe care a bine-voit să i-l dea d-nul Champagne.

Scena 9.

Cei dinainte, Lormeuil cu suboficerul, care se pune și șede în fundul camerei.

Lormeuil (câtră colonel.) Așa dară d-ta trámíți pe unchiul d-tale la Strassburg, în locul d-tale? Asta nu va merge așa, domnul meu!

Colonelul. Ecă, ecă, Lormeuil, decă vrei să te bați cu puterea, atunci bate-te cu nepotul meu, ér nu cu mine.

Lormeuil (il recunóșce.) Cum? D-ta ești? Ce-ai făcut, de te-ai întors așa curėnd?

Colonelul. Mulțameșce aici d-lui de Valcour, carele din amicitia către nepotul meu, m'a adus înderét în fuga mare.

Dorsigny. Eú nu te pricep, d-le de Lormeuil, noi ne despărțirăm ca cei măi buni amici. N'ai abdis d-ta numai adinėori la tóte pretensiunile asupra mănėi verișorei mele?

Colonelul. Nimic, nimic nu se va alege din aceea! Nevastă-mea, fiica-mea, nepóta și nepotul meu, toți împreună nu mă vor opri de a-mi ímplini scopul meu.

Lormeuil. Domnule de Dorsigny, mă bucur din inimă, că te-ai rentors dintr'o călėtoriă întreprinsă fără voia d-tale ... Dar noi am putut vorbi și fãuri ușor planurí de căsătorie, pentru aceea d-șóra Sofia tot va iubi pe nepotul d-tale.

Colonelul. Eú nu pricep nimic din tóte acestea! Dór nu voiú fi adus pe Lormeuil dela Toulon la Paris, ca să se rentórcă tot ca flăcăú.

Dorsigny. Cât priveșce întrebarea asta, unchiule .. póte se va găsi un espedient, ca d-nul de Lormeuil să nu fiă venit în deșert până aici. Íntrebă pe soru-mea.

D-na de Mirville. Eū? Eū n'am să ȃie nimic.

Lormeuil. Eī bine, atunci voiū vorbi eū . . D-le de Dorsigny, nepōa d-tale este liberă; pe amicitia d-tale, despre care nō astădi voiaī să-mi dai o probă atât de mare, te rog întrebuintēzā tōtā influința asupra nepōtei d-tale, ca dēnsa să se însărcineze a repara călcarea cuvântului d-tale.

Colonelul. Cum? Ce? — Să fiți o păreche . . ér, blăstematul acesta de Champagne să-mi plătescă pentru toți.

Champagne. Să fiū afurisit, Măria-ta, decă n'am fost și eū amăgit la început de asemēnarea d-vōstră. Iértă-mi mica preāmlare, ce te-am silit să faci! Am făcut-o numai în interesul stăpānului meū.

Colonelul (cātră amēndōuē părechile.) Atunci, subscrieți!

Bradul la poporul român.

Bradul (lat. *Abies alba*. Mill., *Pinus Picea* L., P. *Abies du Roi*; A. *pectinata*, DC. germ. *Edeltanne*, *Weisstanne*), este singurul dintre arborii noștri, care rămâne verde și peste érnă, el e 'nalt și drept, simbolul tinereții și al voiniciei. Dar Românii i-au apucat de mult și partea practică făcēnd din el șindile, dranițe și scānduri, precum și o mulțime de alte lucruri pentru trebuința casei. Aceste avantaje ale bradului aū dat naștere unei certe de întăietate între dēnsul și 'ntre Teiū (lat. *Tilia europaea* L., germ. *Linde*), precum ne-o spune următoarea poesiă populară:

Dōuē lemnē crude
Cātră riul Lotru
Se sfādiaū în codru.

Unul era Teiul
Și-altul era Bradul,
Ce-și lāuda némul.

Bradul surpa Teiul
Cinstea micșorāndu-i
Și astfel ȃicēndu-i:

„Teiule! Teiule!
„Scurtule, grosule
„Și burdufosule!

„Dă-te într'o parte,
„Că tu nu ai cinste
„Să-mi stai înainte.

„Nalta mea tulpinā
„Cine sunt mă spune,
„Și te pocī supune.

„Că eū véra, iérna
„Stāū în codru verde,
„Frunța-mi nu se pierde.

„Pe mine mă pune
„Pe la nunți în frunte
„Cu podōbe multe.

„Domniū și 'mpērații
„Mē pun la pāradā
„Pe uliți și rēdā.

„Mē face și scānduri
„Să aștern palatē,
„Case luminate.

„Ér ție în vreme
„De o brumă mică
„Tōtā frunța-ți pică.

„Și meșter de vine,
„Troci, lopeți te face
„De case sărace!“

Teiul îi răspunde:
„Bradule, bradule!
„Māndrule, 'naltule!

„De surda îți laudī
„Némul, rădēcina,
„Frunța și tulpina.

„Că eū tot-dēuna
„Am și port în lume
„Mai de cinste nume.

„Pe mine ca tine
„Scānduri nu mă face
„Pe jos să mă calce.

„Nici ajung vr'odatā
„Șindrilă¹⁾ pe case,
„Ci linguri și vase.

„Icōnē mă face,
„De mă iposeșce
„Și mă zugrăveșce.

„Și pe mine scrie
„Cu vāpseli frumōse:
„Isuse Christōse.

„La care se 'nchinā
„Norōde și glōte,
„Némurile tōte!²⁾“

Mai există o variantă a acestei poesiī, dar pe aceea o voiū reproduce cu altă ocaziune.

Bradul, după cum spun Românii, de-aceea nu 'ngălbineșce și nu-și pierde nici-odatā frunța, numită cetinā în limbajul poporului din Bucovina, pentru că Maica Domnului l'a bine-cuvēntat să fiā tot-dēuna verde. Acēsta

a făcut-o, pentru că odatā mergēnd la Golgofta jidovescă să caute pe fiul seū, pe Domnul Isus Christos, despre care auȃise că e chinuit acolo de Jidovi, s'a recorit bine sub umbra lui¹⁾.

Despre crengile Bradului, care în limba poporului se numesc „cepurī“, există următoarea legendă:

Ucidă-l crucea se supērā odatā că Bradul rămâne tot verde, și ȃise întrū sine:

„Eī las', că ți-oii face-o eū ție de nu-ī mai fi tot verde!“ — Și cum ȃise, începu a bate din tōte părțile o mulțime de pirōne de fier în Brad, pentru ca acesta să se usce și să-și pērdā tōtā „cetina“.

Dar Dumneȃeū, protegēnd bradul bine-cuvēntat, a poruncit ca tōte pirōnele acelea să se prefacā în lemn. De atunci aū rēmas cepurile la fiā-care Brad²⁾.

Altā versiune a acestei legende ȃice că dintru început Necuratul se ținea scaiū de Brad, spuind că e copaciul lui. Decī ca să nu se apropie nici un om de dēnsul a luat și-a bātut o mulțime de cue de fier giur impregiurul lui.

Vēdēnd acēsta Dumneȃeū, s'a māniat foc și scoțēnd din brad cuele de fier, a făcut alte cue de lemn cu cruce și pe acestea le-a bātut în locul celorlalte.

De-atunci aū remas „cepurile cu cruce“ în fiā-care Brad, și fiind ele cu cruce Necuratul nu se pōte apropia de acest arbore. Dar cu tōte acestea a mai remas în brad puținā mānie de-a Satanei și de aceea pocneșce el când îl puī pe foc³⁾.

Mai departe se istoriseșce că păzind Diavolul nișce capre și scāpāndu-le odatā din vedere, a bātut o mulțime de cue de fier prin Braȃi, ca să se pōtā urca în vēr și să se uite după caprele pierdute. Înse Dumneȃeū se supērā de batjocura ce a făcut Satana din copaciul bine-cuvēntat și a poruncit să se prefacā cuele acestea în lemn, să creșcā din copaciū și să se facā crengi. Din minutul acesta s'aū prefăcut în cepuri tōte cuele cele de fier și-aū crescut mari. Erā pentru ca să nu mai āmble diavolul cu caprele sale printre copaci, Dumneȃeū a făcut în tot anul la vērful fiā-cārei rāmurele de Brad câte-o cruciță, ér în vērful Bradului o cruce mai mare, ca Satana să nu se mai pōtā apropia de dēnsul.

Diavolul se porni însē și mai departe după capre și neșciind ce a făcut Dumneȃeū, în graba lui cea mare s'a suit în cel mai înalt vēr de Brad ca să-și védā caprele. Dar când dete cu ochii de crucea cea mare din vēr, fu cuprins de mare spaimă, și cāȃēnd jos s'a făcut negru ca tāciunele.

¹⁾ În Bucovina se ȃice „șindilă“.

²⁾ Anton Pann. O ședētōre la țērā seū povestea lui Moș Albu. Partea II. București 1852, pag. 75—78.

³⁾ Com. de d-nul P. Ursul.

²⁾ Dictat de Vasile Șerban, Român din Calafindești.

³⁾ Dictat de Vasile Ungurēn, Român din Ilișești.

Să vedem acum ce fac Români cu diferitele părți constitutive ale Bradului?

Cu cetina se îngrașă, mai ales prin părțile muntose, locurile neproductive¹⁾.

Din cepurile cele suptiri se fac gânjuri de legat pari la gardurile de reslogi. Se întrebunțeză însă și la împletirea de garduri și coșere. Din cepurile cele mai grose se fac cărbuni pentru căvalii său căoci. Restul se întrebunțeză la ars²⁾.

Reșina de Brad se întrebunțeză ca medicament, când se face vr'o coptură la vr'un deget dela mână său picior; atunci se amestecă cu Coda șorecelui (lat. *Achillea Millefolium L.*, germ. die gemeine Schafgarbe³⁾). Tot cu reșină legă femeile periile de periat cănepa și cele de văruit.

Scórța de Brad, jupită în bucăți mari de pe copaci, servește în genere spre acoperirea colibelor.

Bradul, după cum spune poporul, e cel mai bun lemn pentru construirea caselor, numai să fiă tăiat când trebuie. Și pentru ca să fiă trainic, să nu-l ródă carii și să nu putrezescă de grabă, Români îl taiă în lunile Ianuariu, Faur și Mărțișor, și adică în Ianuariu și Faur când e gerul mai mare și mai aspru, ér în Mărțișor când e lună nouă. După ce-l taiă, îl curăță de cepuri și de scórță până cătră vârf. Numai aci le lasă mai mult timp pentru ca cepurile și scórța să tragă tot sucul dela tulpină cătră vârf. După ce trece timpul hotărît, curmă vârfurile Bradilor și-apoi întrebunțeză bârnelor⁴⁾.

În cele mai multe părți locuite de Români, după cum ne spune Damaschin T. Bojinca, se pune înaintea casei unui mort un Brad, și unde se pôte se obișnuiește un Brad tinér, înalt și frumos, mai vârtos decât mortul a fost ne'nșurat. Acest Brad e împodobit cu flori, cu cununii și cu mărimi în forma unui stég, și se îngrópă la capul mortului lângă cruce⁵⁾.

La Cugir, sat lângă Oraștia, în Transilvania, când móre un fecior, se aduce Bradul acesta dela munte cu multă ceremonie de cătră feciori și fete mari îmbrăcați toți în vesminte de sêrbătoare. Bradul tăiat se împodobește cu flori, ér în coja lui se încrusteză diferite figuri. Apoi îl ieau căți-va feciori pe mână, și-l aduc în sat, urmați de fetele, care merg în urma lor ținându-se cu mâinile pe după cap.

Pe drum, când cobóră bradul acesta dela munte, și-l duc la casa mortului, cântă următoarea poezie:

Bradule, bradule!	Și s'or lăudat,
Ce rând ai avut,	Că ei m'or sădi
De mi-ai scoborit,	La mijloc de sat
Dela loc petros	La cel loc chitat,
La loc marghelos?	La lina fântână,
— Eă rând n'am avut,	Unde-i apa bună,
Dar' la mine or' venit	În corn de grădină.
Cinci, patru voinici	Da ei m'or sădit
Toți cu capul gol	La cap de voinic
Și toți cu topóră,	La cel loc jalnic!
Toți să mă dobóră,	— Bradule, bradule!
Până m'au tăiat,	Nu te supéra,
Mi-or tot fluerat	Că voinicu-mi are

¹⁾ Com. de d-nul P. Ursul.

²⁾ Us general.

³⁾ Com. de d-nul P. Ursul.

⁴⁾ Idem, precum și alți Români.

⁵⁾ Anticele Românilor. Partea II. Buda 1833, pag. 212—213.

Un dulce de tată
Și-o dulce de mamă,
Și frați și surori,
Veri și verișore.

Se vor aduna
Și te-or lăcrima,
De nu te-i usca!

După fiă-care vers al acestei cântări repeteză tot-odată și refrenul:

Bradule, bradule!
Nu te supéra.

Éră după ce au ajuns la casa mortului și-au intrat în lăuntru cântă:

Voinice, voinice!	Nu-mi place, nu, nu!
Nu-mi place, nu-mi place,	Cu ce-i îmbrăcată,
Ce nevastă-mi ai!	Cu haină uscată.
Naltă minunată,	Voinice, voinice,
Naltă și supțire	Nu-mi place, nu, nu!
Crescută 'n pădure,	Cu ce-i învelită
Tăiată 'n secure.	Cu frunză 'ncrețită ...!)
Voinice, voinice,	

La această poezie încă se repeteză după fiă-care vers refrenul:

Voinice, voinice,
Nu te supéra!

Datina de-a pune Brađi împodobiți la morminte esistă și în Bucovina și mai cu sémă în părțile munților, unde nu se găsesc pomi roditori, ca să se pună de aceștia. Așa am vădut singur cu ochii mei că lângă mormintele din ținutul satului Căndreni, în ținutul Dornei, se află înplantați numai brădănași împodobiți cu tort de lână roșie cu strēmătură și flori. Însă aici, după cum mi-a scris d-nul P. Ursul, se pun numai la capul ómenilor tineri și ne'nșurați, precum: la feciori și fete, la băeți și copile. La capul celor bētrâni nu se pun nici odată asemenea brădănași.

În Transilvania, când se duce mirele după mirésă ca să o aducă la sine acasă, se pune câte o tufă verde de brad la proșapul și tănjelele boiler dela carul, cu care aduc mirésă și zestrea acesteia. Când se pornesc dela casa părintescă la mire, de tóte tufele acestea trebuie să lege mirésă câte o năframă cu ciucuri cusută de însă și mâinile sale. Aceste năframă se vede că sunt menite pentru „cărăuși“¹⁾.

În fine voiú să amintesc și aceea, că un copaciu mare și bētrân se numește „Brad“. În acest soiú de Brad se fac bârne, scânduri, halăie, troci, costorove, tâlpi la case, cumpene la fântâni, apoi șindilă, dranițe, reslogi, diferite vase și alte lucruri trebuincioase pentru casă.

Unul mai tinér și mai frumos creșcut se numește „brădan“. Din aceștia se fac căpriori, amnari, ușori la case și la alte încăperi.

Un brad mai tinér se numește „brădănaș“ unul și mai tinér „brăduț“. Din aceștia, cari sunt mai grosuți, mai drepti, mai neteđi și mai lungi, se fac lețuri; din cei mai suptirei, decât sunt drepti și neteđi, se fac cođi de greble, de sape și de ámbلاعie.

Sémēnta bradului se numește „cucuruz“, ér locul unde sunt creșcuți mai mulți Brađi la olaltă se numește „brădiniciú“, „brădiniș“ și „brădet“.

S. Fl. Marian.

¹⁾ V. R. Buțescu: Florica, nov. orig. publ. în „Amicul Familiei“ an. II. Gherla și Cluj. 1879. p. 8. —

²⁾ Aceste două poezii populare de mare însemnătate pentru studiul datinelor și al credințelor române le sc'tem din „Observatoriul“ D-lui G. Barițiu, an. II. Sibiu 1879. Nr. 66 unde s'au publicat mai întâiu de D-l Ion Pop Ignat.

Scurtă privire istorică asupra arhitecturii.

De Iosif Popescu.

Ceci tuera cela. V. Hugo.

I.

Întorcându-ne cu mintea în timpurile bătrâne, care au rămas necunoscute istoriei, să respirăm pentru un moment negurile necunoștinței și să cercăm a zări pe cei dintâi oameni. Ei s'au născut de sigur într-o regiune a pământului unde rațele fierbinți ale soarelui îi scutiau de a ști ce e focul, ce e locuința. Întrebându-le avantajele, pe care natura li le prezenta cu îmbelșugare, ei se adăpostiau de turburările aerului în peșteri sevă sub țesătura neștrăbătută a plantelor tropice. Asemenea sălbaticilor de astăzi, ei rătăceau fără scop dintr'un loc într'altul, dormind unde-î cuprindea somnul, mâncând, unde le venia fămea și adăpându-se la isvorul cel mai de aproape. Ori și unde s'ar fi dus, pentru ei natura era aceeași mamă îngrijitoare, care nu-î lăsa să știe ce e lipsa.

De altcum trebuințele celor dintâi oameni au fost atât de puțin numeroase, încât ei își petreceau partea cea mai mare a vieții în trândăvie. Va fi venit însă un timp, când o temperatură mai rece îi va fi făcut să simtă primul îmbold la descoperirea focului. Esperința îi va fi învățat că frecarea produce căldură, și de aci cu încetul mintea lor copilărească va fi ajuns a produce focul prin frecarea răpede a două lemne unul de altul. Focul a fost una dintre cuceririle cele mai importante ale spiritului omenesc, care a adus cu sine alte descoperiri, tot atâtea tesaure.

Ar fi greu a urma trecerea inteligenței omenești dela primele sale pipări timide pe calea descoperirilor, până la aflarea unei direcțiuni rezolute. Până când a trecut dela neînsemnatul adăpost construit din crengi de arbori și dela patul făcut dintr'o piele de animal animată între două copaci, dela aceste începuturi neînsemnate, la o locuință statornică, la înălțarea primului monument de pietri grămădite una preste alta; până atunci mintea omului a trebuit să sufere mii de lupte și de amăgiri.

Omul a trebuit să imiteze natura în creațiunile sale. Acesta i-a insuflat prin instinct legile, cu care ea domnește universul, i-a dat elementele primitive pentru construcțiunea locuinței sale. După ce a găsit sêmburele determinat prin legile de rezistență impuse de natură chiar construcțiunii celei mai neînsemnate, omul i-a inspirat ceva din individualitatea sa. Astfel construcțiunile au căpătat ceva caracteristic, o formă particulară, care a pus basa dezvoltării ulterioare. Urmărind dezvoltarea arhitecturii, după ce rațele civilizațiunii au început a topi ghețurile neștiinței, vedem la fiă-care popor dezvoltându-se formele primitive, expresiunea individualității lor, și formând cu încetul un întreg armonios, un stil de arhitectură particular. Stilul la fiă-care popor este expresiunea fisionomiei sale.

Asupra formei arhitectonice a influențat dară de o parte felul materialului, pe care natura l'a pus la dispozițiunea omului și de altă parte moravurile fiă-cărui popor. La început grea și timidă, ea se desface cu încetul de materiile netrebnice în mesura, în care i-o prescrie știința și esperința, capătă eleganță și expresiune. Dar obiceiul, care încă este o putere, păstrează tipul primitiv, ăr influențele politice și sacerdotale îl consacreză, și de acum

timpul nu-î mai pôte nimici. De altă parte sculptura, plastica, pictura, ajutorele arhitecturii, sunt la început fără formă și gust, dar împreună cu arhitectura monumentală se înalță până la un creștet, unde se opresc cât-va timp și-apoi se scobără pentru a urma o nouă cale.

Etă în resumat istoria tuturor stilurilor de arhitectură. Este o epocă de formațiune, o epocă de apogeu, și o epocă de decădintă. Dar între diferitele stiluri, care au urmat unul după altul, trebuie stabilită o deschiinire însemnată. Cele dintâi purced în mod natural dela cauzele prime, ele imită natura, provin din împregiurări curate materiale, și deore-ce omul se gândesce înainte de tôte la sine, din tipul locuinței au ieșit cele dintâi stiluri în arhitectură. Mai târziu, când puterea politică, civilă și sacerdotală au inspirat sufletul lor, au dat fisionomia lor propriă edificiilor ce-î aparțineau, isvorul, din care resare stilul de arhitectură, are un caracter mai mult spiritual. O casă de rugăciune, un palat, o sală de adunări pörtă în frunte sigilul destinațiunii lor, arată întruparea unei idei mai înalte; natura aci dă numai legile de rezistență ale materialului, ăr destinațiunea edificiului determină stilul.

Așadar în decurs de mii de ani construcțiunile au satisfăcut numai trebuinței omenești celei mai imperioase, locuinței: cortul la poporele nomade, coliba la poporele de vênători, peștera la agricultori. Aci încă nu există nici artă nici arhitectură. Dar oamenii rătăcitori se opresc, se statornicesc, poporele se organizază, nișce căpetenii puternice, nișce caste privilegiate pretind locuințe în raport cu puterea lor și purtând sigilul mărireii lor. Atunci se nașce arhitectura civilă, că-cî ea trece preste trebuințele materiale, este chiamată a satisface și unor trebuințe sociale. Ea se deschilinesce prin caracteristica de a fi artă folositoare, adică satisfăcând la trebuințe materiale, și artă frumoasă, satisfăcând la trebuințe morale. Când partea a doua predominesce într'o măsură prea mare, arhitectura civilă devine monumentală.

Acesta, adică arhitectura monumentală, își are originea în trebuința omului de a simbolisa o idee, de a-î da o formă materială durabilă, care să vorbească simțurilor, să fiă înțelesă de toți. Cea dintâi expresiune a artei născunde este monumentul, mai întâi brut și fără formă. O pētră izolată, câțiva bolovani aședați unul preste altul, petri grămădite în orecare ordine, o grămăjue de pământ, etă primele monumente, pe care le rădică omul. Cu dezvoltarea civilizațiunii această pētră izolată este înlocuită printr'o colônă, printr'o obeliscă; bolovani aședați unul preste altul se transformeză în temple, în catedrale mărețe; grămăjuea de pământ devine un mausoleu și, în locul grămăjii de pietri formând trofeu, se înalță un arc de triumf. Monumentul nu îndestulesce nici o trebuință materială; el opresce un suvenir, pörtă o idee, ne face să întvedem ceea ce este etern, așadar îndestulesce trebuințe morale. De aceea arhitectura monumentală este expresiunea cea mai înaltă a artei. Perfecțiunea ei nu atērnă nici dela bogăția materialelor, nici dela colosalitatea masselor, ci dela fidelitatea, cu care artistul a știut să-î întipărescă sigilul moral, fisionomia ce caracterisază destinațiunea ei.

Ar mai rămănea arhitectura industrială, care se mărginește strict pe lângă lucrurile trebuincioase. Dar acesta este mai mult modernă, n'a jucat nici un rol în istoria artei, prin urmare o trecem cu vederea. Se'nțelege că arta este chiămată a inobilita locuința muncii, și satisfacerea trebuințelor morale trebuie să se cobóre până la sălașul modest al lucrătorului. Dar în acestea principiul strictului necesar și al economiei jôcă un rol atât de important, încât oprește ori ce avânt artistic între marginile unei realități crude.

Așadar, pentru a ne resuma, arhitectura este chiămată a satisfacă în diferite grade unor trebuințe morale seu materiale, ori morale și materiale. Ea nu merită numele de artă frumoasă, decât când ideia se întipărește materiei.

II.

Sunt trei tipuri primitive de locuință: cortul, peștera și coliba. Aceste tipuri au dat naștere la trei stiluri de arhitectură.

Popóarele nomade trebuiau să-și construască cu pielea animalelor lor adăpóste mișcătoare; emigrând către Ost, ele sunt oprite prin mare în China și simt trebuința unei locuințe mai solide și mai mari. Dar tipul primitiv al cortului se păstrează; construcțiunile chineze și astăzi semănă a nișce corturi. Numeroșii stâlpi de lemn fără basă și fără capitol, care susțin plafondurile lor, represintă parii primitivi; coperișele păstrează forma găvănósa a corturilor, sunt ca nișce piei și stofe încovoioase întinse pe funii. În suprafețele curbe descrise de aceste coperișe se ved cârligele, care țin pieile întinse. Casele chineze par spânđurate de stâlpi, palatele și pagodele forméază un órecare număr de corturi reunite. Acesta este tipul cortului.

Tipul peșterei s'a născut pe țărmii Gangelui și ai Nilului. Găurile din stânci, care se află pe acești țărmii, au servit de locuință celor dintăiú ómeni ai acestor ținuturi. Inundațiunile periodice ale acestor două văi au contribuit chiar a face popóarele acestea troglodite pentru cât-va timp, cu locuințe scunde, susținute de stâlpi scurți și groși. Aceste peșteri presintă păreți înclinați cu base largi. În decursul secolilor tipul colibeii se păstrează și se póte recunoște în palatele, în templele arhitecturii indiane și egiptene. Colónele sunt gróse și relativ scurte, plafondul dintr'o bucată — monolit. — Fețele zidurilor egiptene sunt înclinate, sunt ca nișce stânci fără urme de înfrumșetare. Ușile sunt scunde, mai înguste în partea de sus; sunt nișce trapezi. De aceea acest tip primordial póte produce numai monumente fără valóre din punctul de vedere al artei.

Al treilea tip este acela, din care a ieșit arhitectura modernă. Coliba era locuința popórelor de vânători. Ea caracteriséază arhitectura vechilor rase pelasgice, care s'au estins în Egipt și în Etruria. Trunchii de arbori, împreună cu bărne, forméază ornamentul păreților; un coperiș cu două fețe înclinate zăcând pe o podélă din două rânduuri de bărne încrucisate și formând două strașini cu capetele lor inferióre. Să mai adăogăm o temeliă de petró, pentru a ocroti stâlpii în contra umeđelei, și vom avea tipul colibeii, care a dat naștere clasiceii arhitecturii eline și latine, ba și-a conservat influința până în zilele noastre. Tóată această construcțiune primitivă e de lemn, de lut, dar cu timpul petró tăietă și marmura le înlocuește, când se nasc minunatele construcțiuni monumentale.

Deóre-ce în Grecia politică este republicană, aci nu se găsește palate, dar templele lor pórtă sigilul acestui tip. Trunchii de arbori devin colóne, zidul, care le ocrotește de umeđela pământului, devine un subasment, construcțiunea ce le unește devine podélă, ér trunghiul format la améndoué capetele coperișului capétă numele de fronton. Acestea sunt elemente porticului.

Spațiul triunghiular al frontonului, numit timpan, capéta figurí și inscripțiuni, ér creștetul seu pórtă statue. O frumșetă a porticului și care dá espresiunea cea mai elocentă stilului de arhitectură este colóna. Ceea ce mai înainte era un stâlp de lemn, acum devine marmoră, capéta o basă și un capitol; formele ei devin tot mai ușóre și mai elegante, cu cât arta se desvóltă. Tóte celelalte elemente se perfecțióneză în aceeași mésură, și deși sunt de marmoră, au o ușurință care face să dispară asprimea planelor și a liniilor. Arta grécă a dus acest tip la o perfecțiune unică în istoria artei. Tipul porticului este admis atât de universal, încât servește chiar și astăzi de model în tóte academiile de arhitectură și constitué așa numita ordonanță grécă.

Și cu tóată această desvóltare artistică a arhitecturii lor, edificiile Grecilor nu se potriveau pentru locuințe; le lipsia comoditatea. Acesta provine de acolo, că femeia era pentru ei numai crescétórea copiilor, gospodina casei, ér nu sóta bărbatului. Atât de nobili în gustul artistic și în întocmirea pompósa a caselor lor, Grecii n'aveau simțul căsnicieii. Chiar cel mai molesit dintre ei ducea o vieță publică, o vieță de bărbați între bărbați, deóre-ce vieță politică atât de desvóltată îi ocupa tóată puterea de cugutare și de acțiune.

Altfel era la Romani. Deși afacerile statului rápiaú cetățenului liber o mare parte din timpul seu, totuși cu creșcerea imperiului întră în cursul lucrurilor o statornicie însemnată, care făcea succesul mai puțin atárnător de întemplări schimbătoare, decât de planuri chibzuite de mai înainte. Dar arta și șciința nu erau obiecte publice; Romanul se cultiva singur, pe când Elinul își limpedia ideile și-și forma gustul prin conversațiune. — De aceea Romanul devine mai casnic; decă gustul seu imitând arta elină nu o șciu păstra în tóată curățenia sa, de altă parte întocmirea internă corespunse mai mult trebuințelor unei vieți civilizate. Să mai adăogăm la acest mod de vieță și clima mai aspră a Romei și vom avea în trăsături generale cauzele, care au făcut locuințele Romanilor să aibă mai mare importanță decât în fericita Greciă.

De aci vine că rolul femeiei la Romani era cu mult mai important, deórece bărbatul ducând o vieță casnică era avisat la un comerțú fórte intim și des cu nevastă-sa. Încă din timpurile cele dintăiú găsim la ei o vieță familiară plină de poesie și de demnitate, ceea ce mări pietatea, cu care se construia și se întocmia locuința. Se'nțelege că această vieță aduse cu sine și lucsul, pompa în interiorul caselor romane, pe când exteriorul lor lăsa mult de dorit. Chiar Roma până după aprinderea ei prin Nero n'avea multe edificii demne prin exteriorul lor de stăpânitórea lumii. Numai sub acest din urmă împérat și sub Trajan se rădicară ca din pământ edificiile pompóse, și de aci încolo escesul lucsulului delătură curățenia și simplicitatea stilului. Palacele, colonadele, menageriile, templele, teatrele și vilele se abătură cu totul dela frumșetă clasică a

edificiilor eline și se grămădiră cu o mulțime de podóbe inutile, fără gust și barbare. Romanii începură a schimosi natura în loc de a o înfrumșea, transformând arborii și tufele în litere, în figuri de animale, piramide și alte monștruosități.

Astfel retăcirile gustului conduseră pe un popor nobil dela începuturi estetice la o corupțiune a artei, care din fericire a ramas fără urmări asupra artei moderne. În ziua de astăzi civilizațiunea și-a pronunțat judecata sa și a așezat gustul elin nu numai în arhitectură, ci și în celelalte arte, la locul prim. Este lucru ciudat că la acest din urmă popor cu totă dezvoltarea considerabilă

a arhitecturii, gustul artistic nu s'a desmințit nici un moment. Din eleganță, din ușurința formelor, cu care se avântă în spațiu colónele lor din epoca cea mai înaintată, gustul n'a trecut nici un moment în fatala esagerare, în podóbele prea încărcate și barbarice ale Romei ayute. De aceea ordinele arhitecturii Elinilor au și ramas predominant, și împărțirea făcută prin însăși dezvoltarea succesivă a artei lor s'a conservat în școla modernă. Roma a făcut un singur pas înainte descoperind linia curbă și bolta, dar ceea ce a stricat prin retăcirea ulterioară a gustului său n'a putut fi precumpenit prin această descoperire.

(Va urma.)

Că-ci te iubesc . . . .

După H. Heine.

Că-ci te iubesc, eu fug de tine;
Fug, da; — oh! nu te supăra!
Cum să arăt fără rușine
Trista mea față lâng'a ta!

Că-ci te iubesc, ea tot păleşce,
Și reu slăbită-î, fața mea —
Slut póte ochiu-ți mé găseşce —
Deci fug — oh! nu te supăra!

P.

Ași plânge . . .

Ași plânge între roșe întréga primăveră,
Șoptindu-le fericire un dulce vis de-amor;
Că-ci plânsu-î mângâierea, ce Dicieî ne lăsară
Pe-aripi de angeri mândri, ca pe un sânt odor.

Plăpânda Auroră când Sórelui zimbeşce,
Ștergându-î de pe buze suspinele de dor;
Atunci crinul resare, atunci rosa 'nfloleşce,
Scăldându-se fericire în lacrimi de-amor.

Vérsare-ași și eu lacrimi, și 'ntréga mea viétă,
Ca róua floricelei duios le-ași consacra;
Dar róua creşce rosa cu-amor și cu blândeță,
Și vai, a mele lacrimi ferbinți o ar . . . usca!

Teodor Bots.

Anul nou în familie.

Abia sunt șapte óre. O palidă rață de lumină mată strébate prin dublele perdele și, étă, cine-va bate la ușă. În ódaea vecină aud risuri înfundate și vocea argintină a băețelului meu, care tremură de nerăbdare și voeşce să între.

— „Dar, tătucă, strigă el, este „bebe,“ este micul prietin care vine pentru anul nou“.

— „Întră, drăguțul meu; vino iute de ne sărută“.

Ușa se deschide și feciorul meu, cu brațele în aer, cu ochiul strălucitor, alérgă cătră pat. Căița de nópte, ce-î cuprinde capul său blond, lasă să iésă plete lungi, care-î cad pe frunte. Marea sa cămașă flușturând îi încurcă picioarele, îi măreşce nerăbdarea și-l face să se 'mpiedece la fiă-care pas.

În sfêrșit el trece prin odae, și întindându-și mâmile cătră ale mele: „Bebe îți doreşce un an nou fericit,“ îmi dice el cu o voce mișcată.

— „Bietul amoraș, e cu picioarele góle! — Vino, dragă să te încăldeşci sub saltea; vin de te-ascunde în pilotă“.

Îl atrag cătră mine; dar, la mișcarea acésta, nevastă mea, care dormitéză, se deşteptă.

— „Cine-î acolo?“ strigă ea căutând clopoțelul „Hoții!“

— „Dar suntem noi, scumpă amică.“

— „Cine, voi? . . . Ah dumneđeule! cum m'am speriat! Am visat, că ardea, și aceste glasuri în mijlocul incendiului . . . Ce fără grije sunteți cu strigătele vóstre.“

— „Strigătele nóstre? Dar tu uită, mamă-dragă, că

astăđi e ziua de anul nou, ziua felicitărilor și a sărutărilor? — Bebe așteptă să te deştepti, și eu încă.“

Într'aceea îmi învelesc omulețul în plapoma cea móle, îl tupilesc în pilotă și încăldeşc în mânilor mele picioarele lui înghețate.

— „Dar, mămucă, astăđi este anul nou,“ strigă el. Cu brațele sale el ne apropiă capetele, înaintează pe al său, și cu buzele lui fragede sărută în tóte direcțiunile. Eú simt mânușița grăsulie, care se preâmbra pe grumazul meu; micile lui degete se încurcă în barba mea. Mustața mea îi înțépa vârful nasului, și el isbucneşce în ris aruncându-și capul îndérét.

Mamă-sa, care s'a recules de spaimă, îl atrage în brațele sale și trage clopoțelul.

— „Anul începe bine, scumpii mei amici, dice ea; dar ne-ar trebui nițică lumină.“

— „Spune-mi, mamă dragă, copiii cei rei nu capetă jucării la anul nou?“

Și viclénul, dicénd aceastea, trage cu códa ochiului la un munte de pacheturi și cartóne, care se înalță într'un unghiú și se vede, măcar că e 'ntunerec.

În curénd perdelele se desfac, oblónele se deschid, lumina soseşce în valuri, focul pocneşce vesel în vatră, și pe pat se depun două pacheturi mari legate cu îngrijire. Unul este pentru nevastă-mea și celălalt pentru dragul meu burduşel.

Emigranta. (Pag. 95.)

Ce e? ce va fi? Eū am grāmădit nodurile, am în-
treit învelitorile, și urmăresc cu delicii degetele lor nerăb-
dătoare pierdute în sfōră.

Nevastă-mea își pierde răbdarea, suride, se supără,
mă sărută și cere fōrfeci.

Bebe, din parte-și, trage din tōte puterile mușcân-
du-și buzele, și în fine îmi cere ajutor. Privirea sa ar
vrea să străbată învilitōrea. Tōte semnele dorinței și ale
așteptării sunt zugrăvite pe fața sa. Măna lui, pierdută
în saltea, face să scărțâie mătasa sub mișcările sale con-
vulsive, ér buzele lui se mișcă cu sgomot ca la apropierea
unui fruct gustuos.

În fine cea din urmă hârtie sbōră. Coperișul sare,
și bucuria izbucnește.

— „Palatina mea!“

— „Menageria mea!“

— „Asemenea manșonului meu, — scumpul meu
bărbătel!“

— „Și un păstor pe rōte, — dragă tătucă pe care-l
iubesc!“

Îmi sar de gât, patru brațe mă cuprind și mă strîng
de odată. Emoțiunea mă cuprinde, o lacrimă îmi vine 'n
ochi; femeii mele îi vin două, ér Bebe care-și pierde
capul lasă să-i scape un oftat când îmi sărută mâna.

„Asta-î absurd“ veți dice.

Absurd, nu știu dēu; dar delicios, vē răspund de
acesta. După tōte, durerea nu ne smulge destule lacrimi
pentru ca să iertăm bucuriei lăcrimōra singuratică, ce ne
face să vērșăm din întēmplare?

Viēța nu este atât de dulce ca să ne aruncăm în
ea singuri; și când inima e golă, drumul pare lung.

Este atât de bine să te simți iubit, s'auđi lângă tine
pasul regulat al soților tēi de drum și să-ți dicit:

„Ei sunt aci; cele trei inimă ale nōstre bat de odată
și, odată pe an, când marele cēsornic bate 1-a Ianuarie,
să vē așeđați cu soții pe marginea drumului, cu mânil
încleștate, cu ochii îndreptați spre calea prăfōsă, necunos-
cută, ce se pierde în orizont, și să vē diceți sărutându-vē:
„Noi tot ne iubim, dragii mei băeți; voi vē rezimați pe mine,
eū me rezim pe voi. Aveți încredere și să mergem drept.“

Éta cum îmi esplic, domnule, că poți plange puțin
uitându-te la o palatină și deschidēnd o menagerie.

Dar óra dejunului se apropie. Mă-am tăiat bărbia
de două ori rădēndu-mē; am călcat peste menageria fiului
meu, și am o perspectivă de două-spre-șapte vizite ...
obligătoare, cum dice nevastă-mea; cu tōte acestea sunt
încântat.

Ne punem la masă. Tacămurile, care străluce pe o
pânzătură prea albă, aū un aer de sērbătoare neobicinuit.
Un ușor parfum de trufe înbalsamează aerul, tōtă lumea
îmi suride, și prin gēm vēd — lucru ciudat — portarul,
care cu propria sa mână șterge rampa scării cu basmao
sa, dōmne iertă-mē! Éta o frumōsă đi.

Bebe a înșirat împregiurul fārfuriei sale elefanții,
leii și girafele, ér mumă-sa, sub pretecest, că vēntul trage,
dejunēză cu blana sa.

— „Cerut-ai trāsura, scumpă amică, pentru ca să
ne facem vizitele?“

— „Perina mătușii Ursula va ținea un loc! Știu că o
putem pune lângă visitiū.“

— „Oh sērmana de mătușă!“

— „Tată dragă, nu trebuie să mergem la mătuș
Ursula, „dice Bebe,“ când mă sărută mă întēpă tot-dēuna.“

— „Domnule Bebe! ... Gāndești tu la tot ce trebuie
să punem în acea trāsură? — Calul mecanic al lui Leon,
manșonul Luisei, pantofii tatălui tēu, covorul Ernestinei;
bombōnele, cutia de lucru ... Îți jur că va trebui să punem
perina mătușichii sub piciorolele visitiului.“

— „Tată dragă, spune-mi, pentru ce girafei nu-
trebuie costite?“

— „Nu știu dēu, dragul meu.“

— „Ei bine, tată, eū încă nu.“

După un cēs, urcăm scările la mătuș Ursula. Ne-
vastă-mea numără treptii trăgēndu-se de rampă, și eū duc
faimōsa perină, bombōnele și pe fiul meu, care n'a voit
să iēsă fără a-și duce girafa cu sine.

Mătuș Ursula, care face asupra fiului meu efectul
unui pumn de nuele, ne așteptă în micul ei salon înghețat.
Patru foteluri pătrate, ascunse sub coperte galbine, se bur-
sumflă după patru mici covōre. O pendulă, sub formă de
piramidă cu un glob în vērș, face să resune bētrānul ei
tic-tac sub un clopot prea mare.

Un portret, spēndurat de pārete și picurat de mușce,
represintă o nimfă înarmată cu o liră de-asupra unei cas-
cade. — Acēstă nimfă este mătuș Ursula. — Cum s'a
schimbat!

— „Dragă mătușică, venim să-ți poftim an noū fericit.“

— „Să-ți exprimăm tōte dorințele ce ...“

— „Bine bine, nepōte și nepōtică, ședeți;“ și ea ne
arată două scaune. — „Sunt fōrte simțitōre la pasul vostru;
el îmi dovedește că nu v'ați uitat cu totul de îndatoririle
ce vē impune familia.“

— „D-ta nu socotești, mătușică dragă, afecțiunea ce
o avem pentru d-ta și care e de ajuns ... Bebe, vino de
sărutā pe mătușă-ta.“

Bebe (la urechea mea). — Dar, tată dragă, te asigur
că n'tēpă (eū depun castanele zaharisite pe o mesciōră).

— „Nepōtele, ai fi putut să te scutești de acest dar;
știți că zaharicalele nu-mi sunt bune, și, dēcă n'ași cu-
nōșce indiferența vōstră față de sănētatea mea, ași vedea
în acēsta nu sarcasm. Dar să lāsăm astea. Domnul tatā
vostru își rabdă neputințele cu același curagiū?“

— „Esci prea bună.“

— „Am cređut, că-ți voiū fi plăcută, mătușică dragă,
brodāndu-ți o perină pe care te rog să o primești.“

• — „Îți mulțamesc, copila mea; dar mă țin încă
destul de drēptă, mulțamesc lui dumneđeu, pentru a nu
avea trebuință de perină. Broderia este încântătoare; un
desemn oriental! — Ai fi putut alege mai bine, știid că-mi
plac lucruri cu mult mai simple. De altcum e încântă-
tōre, deși acest roșu lângă verde îți smulge o lacrimă.
Am cercat deja acest simțēmēt curățind cēpă. Simțēmēn-
tul colorilor nu este comun! Pentru acēsta am să-ți ofer
fotografia pe care bunul părinte Miron a voit să mi-o facă
cu ori ce preț sub formă de cartă de visită, precum veđi.“

— „Oh! cât ești de bună și cum îți sēmēnă! Re-
cunoști tu pe mătușă-ta, Bebe?“

— „Nu te crede îndatorată a dice contrarul cugetu-
lui tēu. Acēstă fotografia nu-mi sēmēnă de loc, ochiul meu
e cu mult mai strălucitor. Am colea și un pachet de ju-
cării pentru copilul tēu. Îmi pare c'a crescut.“

— „Bebe, vino de sărutā pe mătușă-ta.“

— „Și-apoi ne vom duce, mamă dragă?

— „Ești un mic obraznic, domnule!”

— „Lasă-l să dică; cel puțin el e franc! Dar ved că bărbatul tău își pierde răbdarea; mai aveți și alte ... alergături de făcut, nu vă rețin. Și dău, mă și duc la biserică să mă rog la dumnezeu pentru cei ce nu se rogă.”

Dacă din două-spre-dece visite obligătore scoți o vizită obligătore, îți mai rămân un-spre-dece .... Hm! — Visitiu, strada St. Ludovic în „Marais.”

— „Nu-i așa, tată dragă, că mătușa Ursula are ace în barbă?” dice Bebe.

Să trecem, dacă vrei, peste cele un-spre-dece visite obligătore; ele sunt atât de puțin plăcute de povestit ca și de făcut.

Cătră cinci ore séra, — laudă domnului! — caii se opresc dinaintea casei părintești, unde prânzul ne așteptă. Bebe bate din palme și suride deja bătrânei Ioane, care, la sgomotul trăsorei, a alergat la ușă. „Étă-î!” strigă ea, și duce pe Bebe până în bucătărie, unde mama, cu mâncile resfrânse, dă ultima lovitură cozonacului tradițional.

Tata, care se coboră în pivniță, cu lămpașul în mână, însoțit de bătrânul Ion, ce duce o coșarcă, se oprește de odată: „Ei! copii, ce târziu veniți! — Aideți în brațele mele, amicii mei, asta e ziua, în care ne sărutăm serios! — Ioane, ține-mi puțin lămpașul.” Și pe când bătrânul meu tată mă cuprinde în brațe, mâna sa caută pe a mea și o strânge lung. — Bebe, care se furișează între picioare, ne trage de haină și-și întinde cioculețul pentru a căpeta o sărutare.

— „Dar eu vă țin în tindă, și voi ați înghețat; intrați în salon; e foc bun și prietini buni.”

Ne-au audit, ușa se deschide, și brațele ni se întind. În mijlocul strîngerilor de mână, a îmbrățișerilor, felicitărilor și sărutărilor, cartonele se deschid, bombonele plouă,

veselia devine sgomot, și voia-bună tumult. Bebe, în picioare în mijlocul bogățiilor sale, sémână cu un om bêt încungiurat de o comoră, și din timp în timp el scôte un strigăt de fericire descoperind o nouă jucărie.

— „Fabula omulețului!” strigă tatăl meu scuturând lămpașul, pe care l'a luat érași din mâinile lui Ioan.

Se face o mare tăcere, și mititelul care e un începător în arta declamațiunei, își pierde deodată cumpetul. El plécă ochii, roșește și fuge în brațele mamei sale, care plecându-se la urechea lui, îi dice: „Aide, dragă: Un mielușel bea apă ...; șcii tu, mielușelul?”

— „Da, mamă dragă, șcii, berbecele cel mic care voia să bea.” Și cu o voce sdrobotă, cu capul plecat pe piept, el repetază, suspinând adânc:

„Un mielușel bea apă în unda cristalină.”

Noi toți, cu urechea încordată și cu surisul pe buze, urmărim deliciosa sa limbuță.

Unchiul Bertrand, care e cam surd, a făcut un cornet din mâna dréptă și și-a apropiat scaunul: „Aha! am înțeles, dice el, e Vulpea cu strugurii.”

Și cum toți fac: pst, cătră întreprător, el adaogă: „Da, da, reciteză cu fineță, cu multă fineță.”

Succesul dă încredere drăguțului meu, care-și sfêrșește fabula într'un ris. Bucuria e comunicativă, și ne punem la masă în mijlocul veseliei celei mai nebune.

— „Apropo, dice tatăl meu, unde naiba e lămpașul meu? Am uitat pivnița — Ioane, bătrânule, iea-ți coșarca și aid să scormonim după surcele.”

Supa aburește, și mama, după ce a preâmblat în giurul mesei o privire suridëndă, cufundă lingura în blid.

Pe legea mea, trăescă masa familiei, unde se așodă cei pe care-i iubim, unde după prânz îți permiti să rezimi cotul pe pânzătură, unde la vârsta de trei-șeci de ani regăsești vinul dela botéz!

G. Droș.

V a r i e t ă ț i.

Emigranta. Ilustrațiunea noastră de pe pag. 93 este după tabloul compatriotului nostru Ludovic Bruck, care a produs mare senzațiune în Salonul parisian din anul trecut. Diarele franceze au spus multe laude despre el. Tinêrul artist se distinge de acum prin puținele sale tablouri și fiind un elev al lui Munkácsy de sigur va produce tablouri demne de numele maestrului său. Tabloul de față se deschilnește prin viața, care respiră în el. Pe podul unei corăbii, între tot felul de obiecte de călătoriă, se află o sêrmană copilă. Póte că părinții ei sunt ocupați cu așodarea acelor obiecte séu cu luarea de remas bun. De un braț atêrnă o legătură de haine, în cealaltă mână se află un parapleu colosal, care împrumută întregului chip un caracter vesel. Pentru ca să aștepte cu mai mare răbdare, mititica a căpêtat și o portocală mare, pe care o strânge cu mâna sa, dar nu o mușcă, ca și când ar fi póma oprită. De altcum curiositatea ei este escitată printr'un spectacul rar, încarcarea poverilor în marea corăbiă, matrozii ciudați, funiile colosale. Micul ei suflet încă nu simte, că-și părăsește patria, nu se sperie de strapătele lungei călătorii, pe care n'o cunoșce, ci numai se uimește și privește în giur.

De ce s'au împușinat căsătoriile. Împușinarea căsătorilor este nu fact constatată de statistică. S'au amintit o mulțime de cauze ale acestui fenomen. Unii au citat direcțiunea esențial egoistă și materialistă a epocêi nóstre, care alérgă după plăceri sgomotóse și și-a pierdut simțul pentru bucuriile liniștite ale familiei. Alții au considerat

greutățile de a-și căștiga pânea în ziua de astăzi și pretensiunile exagerate ale femeilor în timpul nostru. S'a vorbit despre lúcsul covêrșitor de o parte, ér de alta despre clubul care ofere flăcăilor în ziua de astăzi un confort analog cu al familiei. Tóte aceste esplicări nu sunt îndestulítóre. Înimicul căsătoriei este o mică invențiune, în aparință neînsemnată. „Așa! acum nu mai avem lipsă, să ne casătorim!” strigă unul dintre holteii cei mai convinși, când vedu acea invențiune, ce constă într'un mic nasture de cămașă, care nu se mai cósce ci se pune într'o dúplă gaură. Acéstă esclamare a fost oul lui Columbus, cheia mult căutată a enigmei. Într'adevêr împușinarea căsătoriilor datéză de câteva decimii de ani, dela descoperirea acestui nasture. De când holteiu nu mai vine în pozițiunea crudă, de a smulge din scrin o jumétate de duzină de cămêși până găsește una cu toți nasturii, de atunci gândul holteismului și-a pierdut partea înfiorătoare. Dacă vre odată statul va fi lipsit de recruți, séu chiar se va stinge omenimea, cauza acestui réu va fi nasturele de cămașă, care nu mai are nevoie de a fi cusut.

Serbarea pentru inundații spaniolí. Francia a dat și de astă-dată ocaziune la admirațiunea întregêi lumii. Modul cum ea șcii se facă caritatea a produs tot-déuna cele mai bine-făcétore rezultate. — Nici-odată, póte, nu s'a presintat un așa avênt caritabil; nici-odată n'a strălucit mai bine și nu s'au ajutat mai mult nenorocíții; nici-odată nu s'a reunit atâtea miraculóse atracțiuni și surprise atât de în-

genioase și variate. Să descrie prin miile de culori miile de detalii ale acestui feeric tablou, danțurile spaniole, splendidele cortegii de toreros, reproducțiunea Giraldei de Sevilla, siturile provinciei Murcia, tómbolele și miile de acte caritabile. Să spunem ceva, după „Gazeta Musicală“ din Paris, și despre rolul care i-a fost rezervat Musicei. — Programul a debutat printr'un concert, cum este usualul în asemenea cas. Orchestra din două sute musicanti, dirigită de Olivier Métra, a rădicat cu brio uvertura din Muetta di Portici. — După acesta s'a executat, de odată pe cinci-spre-dece piano, Marșul Unguresc de Henric Kowalski și Mascarada de Emil Artaud. Esecuțiunea a fost eșelentă și de un frumos ansamblu că-cî era încredințată unor artiști de un adevărat talent: D-nii Fissot, Delieux, Chabaud, Lack, Kowalski, Artaud, Poisot, Thurnes, și alții. — Efectul era puternic la o distanță de mijloc, grația remarcabilei sonorități a frumóselor instrumente. — Corurile opere și ale Conservatorului, sub abila direcțiune a d-lui I. Cohen, au executat rugăciunea din Moise și finalul din Esthera. S'a ascultat și musica gardei republicane, alternând cu două musicî militare spaniole, care cântău marșuri naționale, și cu cântăreții din aceeași țară, care esecuțau cântece pitorești în cor. D-șora Rosita Mauri, gratioasa balerină a operei, a danțat un pas într'un intermed. În fine, concertul s'a terminat, le miezul nopții, prin marșul Thanhäuser, condus de Metra. — Cu această ocaziune a apărut și unicul număr din fóia Paris-Murcia, care pentru redacțiunea și ilustrațiunea sa a făcut apel la principii condeiului și creionului, la capetele coronate și la ómenii mari a-i țilei. — Albumul Paris-Murcia, care ne-a sosit, e o interesantă colecțiune de autografe, de desemnuri și de articole umoristice. — (Lira rom.)

Accidentul dela Dundee. O furtună grozavă băntuia peste Dundee Dumineca din 28 a. c., séra, când trenul de persóne care venia dela Sud din Edinburgh se apropia de podul cel nou de peste riul Tay. Acolo, unde e podul peste Tay, riul are o lățime de două mile englese și o adâncime de 40 până la 50 picioare. Podul are 85 deschidături, dela 67 până la 245 picioare de înalte, când apa e în stare normală, și de 88 picioare când apa e urcată. Trei-spre-dece arcuri la mijloc forméză un fel de tunel. Fiă-care arc are o lărgime de 245 picioare și e greu de 250 tone, fiind construite din cel mai bun fier. Aceste arcuri zac pe nișe colóne forte tari de petró la 16 picioare de-asupra nivelului apei în stare de urcare și afară de acestea pe nișe colóne de fier, fiă-care colónă constând din șese părți. — Nefericitul tren plécă din Edinburgh la 4 óre d. a., cu vre o 200 pasageri. În St. Fort se luară biletele dela pasageri cari mergeau la Dundee. La 7 óre și 10 min. trenul ajunsese la partea despre médă-ți a podului. Séra era limpede, luna strălucia, însă furtuna urla într'un mod de necređut. Omul care dá semnalul telegrafii la apropiarea trenului: „All right!“ (Tóte în regulă!) și vede trenul înaintând pe la jumătatea podului. Lămpile luminezá clar, când de odată o colosală limbă de foc se înalță spre cer și îndată după aceea se făcu pe pod un întunerec deplin. În același timp furtuna începe a deveni din ce în ce mai aprigă. — Acum omul de serviciu se nelinișteșce și voiesce să telegrafieze spre partea sudică, dar aparatul nu mai lucréză. El presimte o nenorocire grozavă. Începe a striga și șeful comunicațiunii încercă a dobândi deslușiri. Se duce la pod, aci merge, aci se tirășce cu pericolul vieții de-a lungul șinelor; câte odată vijelia îl rădică în sus dela pământ. De-odată vede țșnind apa din țeva aquaductului și curgënd peste șine, ér înaintea sa se deschide un abis îngrozitor, al cărui fund nu-l póte deosebi. El se reîntórcé înspăimântat și anunță multimii, care se adunase la stațiune, teribila catastrofă. Mulți ómenii, eari vëduseră din stradele mai înalte intrând trenul pe pod, alergară într'acolo. Ei constatară că vëduseră bine lămpile, apoi zăriseră două limbî de foc înălțându-se în sus,

probabil fricțiunea metalului care se sfărîmă în timpul căderii; în urmă s'ar fi făcut de odată întunerec. Furia cea gróznică a furtunei se póte judeca și după împrejurarea ca nici acești ómenii nici alt cine-va la capul podului n'a auđit alt-ceva decât urletul vijeliei. — După ce nu mai putea fi nici o îndoelă despre înspăimântătórea nefericire, cetățeni notabili din Dundee porniră la 10 óre nóptea cu vapóre spre locul sinistrului; deși furtuna se mai pótolise ceva, totuși era încă atât de furioasă încât vaporul nu se putu apropia până lângă pod. Trebuiră dar să facă un mare ocol. Din partea din mijloc a podului, din colóne, arcuri și tren nu se vedea nici urmă. Atunci se trãmise o luntre mică care înaintă până lipit de pod. Era međul nopții. Cu multă precauțiune trei ómenii înaintéză spre pod, însă nimic din părțile sfărîmate nu vine să se arate privirilor lor. Nimic nu se vedea de-asupra apei. Numai la un loc apa se învërteșce formând cercuri, ca și când acolo ar fi dispărut neșce ruine. Aprópe de o jumătate de milă este abisul ce se deschide între cele două remășițe ale podului. — După întórcerea vaporului scene sfășietóre se petrecură la gara dela Dundee. Mai toți pasagerii sunt din oraș séu de prin prejur. Fiă-care familiă tremurá pentru o rudă séu un amic. Până acum nu s'au găsit cadavre. Câte-va pachete postale și bagagie ușóre au ieșit la mal la o distanță de patru mile din jos de locul sinistrului. Printre pasageri se afla și o tinéră părechă conjugală, care tocmai se întorcea din călétoria făcută după nuntă. — Numérul persónelor dispărute e între 75 și 90. Până acum n'a eșit la mal decât un singur cadavru. Timpul și furtuna continuă au împedecat până acum de a descoperi mai mult; vapórele încercă a descoperi și alte cadavre séu trenul, dar până acum tóte silințele fură zadarnice. Se găsec numai bucăți singuraticé dela stâlpi séu dela arcuri. Inginerii cred că vagónele din urmă au deraliat și s'au isbit de arcuri, și că astfel s'a produs catastrofa. După mărturisirile marturilor oculari această presupunere se confirmă. — Podul de pe riul Tay era o operă remarcabilă. Lungimea sa era de 10,612 picioare. El a fost deschis circulațiunii în Maiu 1878 și construirea sa o costat 350,000 lire șterlinge, ceia ce face 8.750,000 lei.

Bibliografiă.

Religiunea din punct de vedere politico-iuridic, de Dr. Ioan Bohl, avocat în Amsterdam. După traducerea germână de Silviu Rezeiu, preot al diecesei gr.-cath. oradane, notar consistorial. Oradea-mare, cu tiparul lui Eugeniu Hollósy. 1879.

— **Lyra română**, N-rul 4, din 23 Decemvre, are cuprinsul următor: Partea literară: Serbarea pentru inundații spaniole. — Opera italiană, un ballo în maschera de G. I. Mugur. — Musica națională la Români (urmare) de G. Misaqil. — Câteva cuvinte despre cântece și cântăreți (fine). — Istoria generală a musiciei (urmare) de Fetis. — Biografia lui Beethoven (fine). — Nontăi din străinătate. — Notițe. — Dicționar portativ, L. Stern. — Partea musicală: Preliudi și Hora Sinaia, de Iuliu Wiest.

Gicitură de semne

de H. M.

X u □ X u □ i) , , ui X , X i Δ o □ u ?
) e X e § ? , : || i X u § □ i : § us X ii
) , e , ? u X u □ e a ∇ o □ u ?
 S § u : e ∇ i § ase □ e : u s) ii
) e X e § ? , : || i) u : e : X a □ e
 Δ u § , X i ∇ § u ?) e-a X □ e) u X
 O □ i , X i † i : e) u : X □ is X a □ e
) , s § e □ a : X ia X e-a † e : Δ u X .

Posta Redacțiunei.

D-lui S. P. S., *Blăgiu*. Subiectul „Daciei cuprinse“ este minunat, dar modul cum se va eșecuta nu-l putem cunoșce. Ne-ar trebui întregul; nimeni n'a criticat o operă după un fragment. — B., *Brașov*. De astă-dată musa d-tale, deși inspirată în primele două strofe, schiopată în cea din urmă. Nu înțelegem cum „o copilă pórtă în sin stălpilii tiraniei“, cu tóte că e modestă. Acesta ar trebui înlocuită cu alta. De altă parte noi trebuie să vë cunoșcem numele. — D-lui I. M., *Broseni*. D-ta ai fost abonat numai pe pátrarul prim, ér premiul se dá numai abonațiilor, care plătesc pe un an înainte. — D-nei E. C., *Ușdin*. Aveți dreptate. Ne vom gândi la această procedură.

Cu numărul de față se încheie 1-ul pátrar al anului IV. Condițiunile de abonament se pot vedea în fruntea foii.